

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลของมาตรการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยแรงงาน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากตำราเอกสาร วารสารต่าง ๆ หนังสือพิมพ์และสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต จาก เว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้โดยมีประเด็นเนื้อหาครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
3. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
4. กฎหมายและมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
5. วัยแรงงาน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

1.1 ความหมาย

ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้จำกัดความหมายของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ว่าหมายถึง สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรานั้นไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมาย

สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl alcohol) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนเราสามารถใช้ได้ เกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไป แต่สำหรับประเทศไทยครอบคลุมถึงปริมาณไม่เกิน 80% ซึ่งในที่นี้เมื่อกล่าวถึงสุราจะรวมถึงเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ ไวน์ วิสกี้ สาโท กระแช่ อุ น้ำตาลเมา ชาคองเหล้า เป็นต้น (กรมสุขภาพจิต, 2551)

สุรา คือ เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ปริมาณไม่เกิน 60 ดีกรี (Vol%) ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถใช้ดื่มได้ สุราจัดเป็นสิ่งเสพติดประเภทหนึ่ง เมื่อดื่มสุราจนมีการสะสมในระดับหนึ่งจะติดสุราและเมื่อหยุดการดื่มแล้วจะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่เรียกว่า อาการลงแดง

สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (2547) ได้ให้ความหมายของสุราหรือเหล้าว่า หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethyl alcohol) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนเราสามารถใช้ได้ เกณฑ์นี้เป็นข้อกำหนดของสากลทั่วไป แต่สำหรับประเทศไทยครอบคลุมถึงประมาณ 80 เวลาที่เห็นคนดื่มจนเกิดอาการเมา คนไทยมักจะพูดว่า “เมาเหล้า” มากกว่าพูดว่า “เมาสุรา” หรือ “เมาแอลกอฮอล์” ที่ดูเหมือนจะเป็นภาษาพูดอย่างสุภาพ และไม่ว่านักดื่มทั้งหลายจะมาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดเรียกว่า สุรา ไวน์ เบียร์ แชมเปญ บรั่นดี วิสกี้ รัม ยิน ริเคอร์ สาโท หรืออะไรก็ตาม และมักจะพูดเหมารวมด้วยความเคยชินว่า “เมาเหล้า” เพราะฉะนั้นเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ จึงมีความหมายว่า เป็นส่วนผสมของเครื่องดื่มของเอทิลแอลกอฮอล์ทุกชนิด

จึงสรุปได้ว่า สุรา หรือ เหล้า คือ เครื่องดื่มที่เมื่อดื่มเข้าไปแล้วทำให้เกิดอาการมึนเมา ซึ่งเกิดจากปริมาณของแอลกอฮอล์ที่ผสมอยู่ในเครื่องดื่มนั้น ๆ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้ บรั่นดี ซึ่งจะมีปริมาณของเอทิลแอลกอฮอล์แตกต่างกันแล้วแต่ชนิด และจัดเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งที่กฎหมายยอมรับได้

1.2 ประเภทของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์

เทพินทร์ พิชานุรักษ์ (2541) ได้แบ่งสุราออกเป็น 2 ประเภท คือ

สุรากลั่น (Distilled liquors) คือสุราที่เกิดจากการเอาน้ำสา (แป้งหรือน้ำตาลหมักด้วยยีสต์จนเกิดมีแอลกอฮอล์) มากลั่น อาจจะทำตามด้วยการเติมน้ำ ปิ้งกลั่น แ่่งรสด้วยสารปรุงแต่งอื่น ๆ ลงไป เพื่อให้ถูกใจผู้ดื่ม สุรากลั่นของไทยส่วนมากที่มีจำหน่าย คือ สุราขาว (เหล้าโรง) สุราผสม สุราผสมพิเศษ สุราปรุงพิเศษ (เหล้าเหลียง) สุราไทยนิยมใช้สารปรุงแต่ง เช่น น้ำเชื้อ (Essence หรือ Flavor) น้ำยาสกัด (Extract) สี ผสมลงไปด้วย สำหรับสุราต่างประเทศ เช่น บรั่นดี วิสกี้

สุราหมัก (Fermented liquors) หรือสุราแช่ คือ สุราที่ได้จากการหมักสาให้เกิดเป็นน้ำเมาแต่ไม่มีการกลั่น มักจะหมักสาจากเมล็ดธัญพืช แป้งจากพืช ผลไม้ และน้ำตาลจากพืช เช่น เบียร์ กระแช่ น้ำขาว น้ำตาลเมา สาโท อุ เป็นต้น สุราไม่กลั่นของไทยที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่ คือ เบียร์ ไวน์ โดยเบียร์ไทย จะมีปริมาณแอลกอฮอล์สูงและแรงกว่าเบียร์ต่างประเทศ ส่วนน้ำขาว กระแช่ น้ำตาลเมา อุ สาโท ชาวบ้านมักจะทำเอง ซึ่งเมื่อก่อนจะผิดกฎหมาย แต่ในปัจจุบันรัฐบาลได้สนับสนุนให้เป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ชุมชนสามารถผลิตจำหน่ายได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

1.3 ชนิดของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ (สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย, 2551) แบ่งชนิดของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ออกเป็น

1.3.1 น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ จัดเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จัดอยู่ในจำพวกค็อกเทล ฟันช์ ซึ่งในปัจจุบันได้มีวางขายตามท้องตลาดทั่วไป ซึ่งมีหลายยี่ห้อ ได้แก่ สเปย์ไวน์, คูเลอร์, Cruiser, Nite, Bacardi, Smirnoff premium ซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กล่าวมานี้จะมีปริมาณในการบรรจุเท่ากับ 300 ml 5 ดิกรี นอกจากนี้ก็ยังมียี่ห้อ Smirnoff Black มีปริมาณบรรจุเท่ากับ 300 ml เช่นกันแต่จะมีดิกรีมากกว่าชนิดอื่น ๆ คือ 7 ดิกรี

1.3.2 ไวน์ (Wine) ไวน์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด ตามปริมาณของแอลกอฮอล์ ความหวาน คาร์บอนไดออกไซด์ และ การปรุงแต่ง คือ

1.3.2.1 ไวน์ตั้งโต๊ะ (Table wines, Still wines หรือ Natural wines) ทำมาจากการหมักน้ำองุ่น โดยเป็นหมักตามธรรมชาติ บางครั้งอาจมีการเติมน้ำตาลหรือยีสต์ด้วยก็ได้ สามารถแบ่งไวน์ตามสีของไวน์ได้ 3 ชนิด คือ สีเหลืองหรือสีทอง (white) สีแดงเข้มถึงม่วง (red) และสีชมพูอ่อน (Rose) ซึ่งมีรสชาติหลากหลายตั้งแต่หวาน เช่น Aleatico และ ไม่หวานเรียกว่า Dry ไม่ขม เช่น Gamay, Grenache, Grignolino และ Tavel ปริมาณแอลกอฮอล์ไวน์มีตั้งแต่ ร้อยละ 7-15 ส่วนมากจะมีปริมาณแอลกอฮอล์อยู่ประมาณร้อยละ 12 ไวน์ตั้งโต๊ะ (Table wines) ส่วนใหญ่ได้แก่เหล้าองุ่น

1.3.2.2 ไวน์แรง (Fortified wines, Dessert wines หรือ Aperitif wines) เป็นเหล้าองุ่นที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ร้อยละ 17-23 โดยมีการเติมแอลกอฮอล์ระหว่างการผลิต มักดื่มบรันดิที่ทำจากองุ่น มีสีต่าง ๆ เช่น ขาวอำพัน แดงเจิดจ้า และแดงคล้ำ ไวน์ชนิดนี้นิยมดื่มก่อนหรือหลังรับประทานอาหาร ไวน์ที่นิยมดื่มกันมากที่สุด คือ Sherry ซึ่งเป็นไวน์ชนิดแรง มีคุณสมบัติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจากแหล่งที่ปลูกและพันธุ์องุ่น รวมทั้งกระบวนการผลิตที่เฉพาะส่วนใหญ่ผลิตในประเทศสเปน มีรสชาติตั้งแต่หวานมากจนไปถึงไม่หวาน

1.3.2.3 ไวน์ซ่าหรือเหล้าองุ่นอัดลม (Sparkling wines) เป็นไวน์ที่มีแก๊ส จึงทำให้มีรสซ่า มีสีต่าง ๆ ได้แก่ ขาว ชมพู และแดง Sparkling wines ใช้กรรมวิธีการหมักไวน์ซ่าเป็นครั้งที่สองภายในขวดและเก็บรักษาแก๊สนี้ไว้ จึงทำให้เกิดรสซ่า ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก มีการจดลิขสิทธิ์ไว้ในชื่อ “Champagne” ของฝรั่งเศส ไวน์ที่ผลิตด้วยกรรมวิธีคล้ายคลึงกันจะใช้คำว่า “Sparkling wines” แทนเพื่อยืนยันดื่มเพื่อแสดงความยินดีต่อกัน เสิร์ฟโดยแช่เย็นจัด

1.3.2.4 ไวน์ปรุงแต่ง (Flavored wines) มีหลากหลายชนิด บางชนิดผสมโดยผู้บริโภคเองและบางชนิดผสมโดยผู้ผลิต เช่น Glogg เป็นพันธุ์รสเผ็ดผลิตในประเทศสวีเดน ซึ่งมักจะใช้ไวน์แดง เครื่องเทศอัลมอนด์และลูกเกดผสมกัน เวอร์มูท (Vermouth) เป็นไวน์ไม่มีสีแดงมี

การเติมสมุนไพร เพื่อให้รสชาติและกลิ่นที่เปลี่ยนไป ส่วน Aperitifs หมายถึง เหล้าองุ่นที่ดื่มก่อนอาหารจะมีการเติมควินินและส่วนผสมอื่นๆ เพื่อให้รสชาติเข้มข้น และมักมีรสหวาน เช่น ดูปอนเน็ต (Dubonnet) ของฝรั่งเศสและแคมพารี (Campari) ของอิตาลี แอลกอฮอล์ที่ดื่มหลังอาหาร เช่นว่า Digestifs อาจใช้ Sherry ก็ได้ แต่โดยทั่วไปนิยมใช้บรั่นดีหรือ Liqueurs มากกว่า

1.3.3 เบียร์ คือ เครื่องดื่มที่ได้จากการหมักข้าวมอลต์ (Malt) มีแรงแอลกอฮอล์ประมาณ 4-6 ดีกรี เบียร์ที่มีจำหน่ายในประเทศไทยมีหลายยี่ห้อ เช่น ลีโอ เรดฮอสส์ อาซา ช้าง ไทเกอร์ สิงห์ ไฮเนเก้น

1.3.4 เหล้าแดง (Whisky) หรือ สุรากลั่นที่ทำจากข้าวชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือหลากหลายชนิดก็ได้ โดยนำมาหมักแล้วกลั่นให้มีดีกรีสูงขึ้น จากนั้นนำไปเก็บบ่มในถังไม้โอ๊คเพื่อให้ได้สี กลิ่น รสที่ดีขึ้น และก่อนจะนำมาบรรจุขวด บางชนิดอาจมีการปรุงแต่งสี กลิ่น รสชาติอีกครั้งหนึ่ง โดยมีปริมาณแอลกอฮอล์ประมาณ 40-50 ดีกรี เหล้าแดงที่มีจำหน่ายในประเทศไทย เช่น แม่โขง มังกรทอง หงส์ทอง แสงโสม Crown99 Mater blend

1.3.5 เหล้าขาว หรือสุราขาว คือสุรากลั่นที่ได้จากน้ำสำ ที่หมักด้วยวัตถุดิบประเภท แป้ง น้ำตาล และ/หรือกากน้ำตาล ที่มีเปอร์เซ็นต์แอลกอฮอล์ไม่เกิน 80% (ดีกรี) ในการบรรจุจำหน่ายต้องมีการปรุงแต่งให้มีเปอร์เซ็นต์แอลกอฮอล์ไม่เกิน 40% (ดีกรี) สุราขาวที่มีจำหน่ายในประเทศไทย เช่น เหล้าขาวเสือด้า เขียวมเงิน Varintip

1.3.6 บรั่นดี (Brandy) บรั่นดีเป็นเหล้าที่นิยมกันมาก ได้จากการหมักองุ่นให้เป็นไวน์ แล้วจึงนำมากลั่นเป็นบรั่นดีอีกที จากนั้นนำไปเก็บบ่มให้ได้ สี กลิ่น รสชาติที่ดี บรั่นดีที่มีขายตามท้องตลาด สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.3.6.1 บรั่นดีพื้นเมือง (Domestic brandy) เช่น Regency brandy, German brandy

1.3.6.2 บรั่นดีมาตรฐาน (Regular brandy) ส่วนมากเป็นบรั่นดีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

1.3.6.3 บรั่นดีเกรดสูง (Premium brandy) เป็นบรั่นดีราคาแพงที่เก็บบ่มไว้นานถึงไม้โอ๊คเป็นเวลานาน โดยระบุคุณภาพเป็นอักษรย่อ หรือชื่อพิเศษ เช่น คองยัค (Cognac) หรือ Armagnac

1.3.7 น้ำตาลเมา เป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยผ่านกระบวนการหมักน้ำตาลที่ได้จากการปาดจั่นมะพร้าว จั่นต้นตาล งวงตาล งวงต้นระกำ งวงสละ และงวงน้ำอ้อย โดยมีการเติมสมุนไพรที่มีคุณสมบัติเป็นแทนนิน เช่น เปลือกไม้เลี่ยม พะยอม ตะเคียน เปลือกมะเกลือ ลงไปในกระบวนการน้ำตาล มีแอลกอฮอล์ประมาณ 3-4 ดีกรี

1.3.8 กระแช่ คือ การเปลี่ยนน้ำตาลในน้ำตาลเมาให้เป็นแอลกอฮอล์ด้วยการใช้เชื้อยีสต์จากเชื้อหมัก หรือที่เรียกว่า “แป้งใหญ่” ทำหน้าที่เปลี่ยนน้ำตาลให้เป็นแอลกอฮอล์และเปลี่ยนน้ำตาลเมาให้เป็นกระแช่

1.3.9 สาโท เป็นเหล้าแช่ประเภทไวน์ ทำจากข้าวเหนียวเปล่าหมักสำจนได้ปริมาณแอลกอฮอล์ประมาณ 7-8 ดีกรี สาโทที่มีจำหน่ายในท้องตลาดทั่วไป ได้แก่ เจ้าพระยาสาโท สุราแช่พื้นเมือง กรูปรี่ สาโท สาโทซ่า มีปริมาณบรรจุ 640 ml 6.7 ดีกรี

1.3.10 น้ำข้าว อุ เป็นน้ำเมาชนิดหนึ่งที่ใช้ข้าวเหนียวหรือปลายข้าวเหนียว นำข้าวเหนียวแช่น้ำสะอาด พร้อมนำเกลบนึ่งให้สุก ใส่กระดังผึ่งให้แห้งทิ้งไว้ให้เย็น บดลูกแป้งให้ละเอียดพรมลงบนข้าวเหนียวให้ทั่ว ใส่กระบุงหมักให้เกิดแอลกอฮอล์หนึ่งคืน นำออกมาผึ่งให้แห้งก่อนบรรจุลงไหกดให้แน่น ปิดปากไหด้วยใบตองแห้งกับขี้เถ้าให้สนิท ทิ้งไว้ในอุณหภูมิปกติ ประมาณ 7-15 วัน จะเกิดแอลกอฮอล์ 10 ดีกรี จึงจะรับประทานได้ บรรจุลงไหขนาดบรรจุ 2 ลิตร 3 ลิตร 4 ลิตร และ 5 ลิตร

1.3.11 สาเก เป็นเครื่องดื่มประจำชาติของญี่ปุ่น ที่ได้จากการหมักข้าวโดยมีปริมาณแอลกอฮอล์ประมาณ 15-17 ดีกรี สาเกแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.3.11.1 Ginjo-shu เป็นสาเกชั้นหนึ่งทั้งในรสชาติและกลิ่น ในกระบวนการหมักจะมีการเติมแอลกอฮอล์ลงในข้าวที่มีหัวเชื้อและน้ำ โดยใช้ข้าวประมาณ 60% หรือต่ำกว่า

1.3.11.2 Junmai-shu เป็นสาเกที่ผลิตจากขบวนการหมักของข้าว ข้าวที่มีหัวเชื้อและน้ำโดยใช้ข้าวประมาณ 70% หรือต่ำกว่า

1.3.11.3 Honjozo-shu เป็นสาเกที่ผลิตจากขบวนการหมักจะมีการเติมแอลกอฮอล์ลงไปในการหมักและข้าวที่มีหัวเชื้อและน้ำ โดยใช้ประมาณ 70% หรือต่ำกว่า มีขบวนการหมักที่แตกต่างจาก Ginjo-shu

ผลการสำรวจของเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (2547) จำแนกประเภทความรุนแรงของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายในประเทศไทยดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำแนกประเภทความรุนแรงของเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายในประเทศไทย

ชนิดของเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	ดีกรี
รัม	60
วิสกี้ฝรั่ง	42 - 53
วิสกี้ไทย ธารา ไก่แดง	40
บรันดี	45
ยีน	44
ริเคอร์	35 - 60
สุราพิเศษ แสงโสม	40
ไก่อ๊ว กวางทอง	40
สุราขาว (เหล้าโรง)	35 - 40
แม่โขง	35
สุราจีน (เซี่ยงซุน)	30
ไวน์อย่างแรง	20
แชมเปญ	16
ไวน์หวาน	15
ไวน์ขาว	8
สุราหมักไทย สาโท	8 - 10
ไวน์แดง	6 - 14
เบียร์	4 - 6

1.4 การออกฤทธิ์

องค์การอนามัยโลก (WHO, 2004) จัดให้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง ที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 1.4.1 เมื่อดื่มจนติดแล้ว จะต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ
- 1.4.2 มีอาการข้างเคียงเมื่อหยุดดื่ม หรือลดปริมาณลงอย่างมากและรวดเร็ว
- 1.4.3 ร่างกายและจิตใจมีความต้องการตลอดเวลา
- 1.4.4 ดื่มแล้วสุขภาพทรุดโทรม

การออกฤทธิ์ในระยะแรก แอลกอฮอล์จะมีฤทธิ์กระตุ้นประสาท ทำให้เกิดความสุข สนุกสนาน คลายความกังวล เมื่อดื่มในปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไป จะมีฤทธิ์ไปกดสมอง ทำให้เสียการทรงตัว มีลักษณะเดินเซ หากดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากเกินไป อาจทำให้ผู้ดื่มเสียชีวิตได้เนื่องจากการหายใจ และการเต้นของหัวใจถูกกด

การออกฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ จะผ่านกระบวนการดูดซึมที่กระเพาะอาหาร ผลการศึกษาทางเภสัชวิทยาของแอลกอฮอล์ พบว่า แอลกอฮอล์จะผ่านกระบวนการดูดซึมที่กระเพาะอาหาร ประมาณร้อยละ 20 – 30 ของแอลกอฮอล์ที่ดื่มทั้งหมดที่เหลือจะถูกดูดซึมบริเวณลำไส้เล็ก ถ้ามีอาหารอยู่ในกระเพาะอาหาร การดูดซึมนี้อาจช้าลง ร่างกายจะใช้เวลาในการดูดซึมประมาณ 10 – 30 นาที แอลกอฮอล์จะละลายกับน้ำในร่างกายและจะกระจายเข้าสู่เนื้อเยื่อทั้งหมด หากดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความรุนแรงมาก และดื่มอย่างรวดเร็ว จะทำให้กระบวนการดูดซึมผิดปกติ จนก่อให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน แอลกอฮอล์ที่ดื่มเข้าไปเกือบทั้งหมดจะถูกดูดซึมสู่กระแสเลือด มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ไม่ค่อยถูกย่อย และขับถ่ายออกทางปัสสาวะและลมหายใจ นอกนั้นจะผ่านกระบวนการทำลายที่ตับด้วยเอนไซม์ Alcohol dehydrogenate (ADH) ได้สารพิษชนิดหนึ่งที่เรียกว่า Acetaldehyde ดังนั้น ร่างกายจึงย่อยสลายต่อยด้วยเอนไซม์ Acetaldehyde dehydrogenate (ALDH) ได้สาร Acetate ซึ่งมีส่วนประกอบของคาร์บอนไดออกไซด์ และน้ำ

การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เมื่อถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดแล้วระดับแอลกอฮอล์จะมีผลต่อระบบประสาทและร่างกาย ดังนี้

ตารางที่ 2 ระดับแอลกอฮอล์และผลต่อระบบประสาทและร่างกาย

ระดับแอลกอฮอล์ (มิลลิกรัม%)	ผลต่อระบบประสาทและร่างกาย
30	สนุกสนาน รื่นเริง ร่าเริง
60	เสียการควบคุม การเคลื่อนไหว
100	แสดงอาการเมา ทรงตัวไม่ได้
200	สับสน
300	เกิดอาการ ง่วง งง ซึม
400	หมดสติ และอาจถึงตายได้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
วันที่..... 24 S.A. 2555
เลขทะเบียน..... 203325
เลขเรียกหนังสือ.....

การดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มาก ๆ ในระยะสั้น (ส่วนมากจะเป็นวันรุ่งขึ้น) จะทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ มีอาการเมาค้าง ปวดศีรษะ ปวดท้อง (กระเพาะอาหารและลำไส้) ส่วนในระยะยาวจะมีอาการทางสมองและระบบประสาท เช่น ความจำเสื่อม ซาปลายมือ ทำให้เป็นโรคตับแข็ง หรือมีอาการติดเหล้าอย่างรุนแรง หรือ อาจถึงขั้นเป็นพิษสุราเรื้อรังได้

1.5 ความเข้มข้นของปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด

ความเข้มข้นของปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด (Blood alcohol concentration = BAC) หมายถึง ร้อยละของปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด มักถูกใช้ในการพิจารณาผู้ขับขี่รถยนต์ที่มีอาการเมา และมีประโยชน์กับผู้ดื่มได้รู้ว่าเขาจะดื่มได้มากน้อยในปริมาณเท่าใด ที่ตัวผู้ดื่มยังคงมีความสามารถอยู่ ค่าความเข้มข้นของปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของร่างกาย จำนวนแก้วที่ดื่มและระยะเวลาในการดื่ม

1.6 ระดับการติดเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1.6.1 การดื่มเป็นนิสัย ระดับนี้จะดื่มเพราะรู้สึกว่าการดื่มแล้วอารมณ์ครึกครื้น กระปรี้กระเปร่า ทำให้เลือดฝาดดี และเจริญอาหาร แต่ก็จำกัดการดื่มอยู่ที่ 30- 60 ซีซี แล้วก็เลิก แต่ไม่ดื่มไม่ได้เหมือนขาดอะไรไปสักอย่าง

1.6.2 ต้องพึ่งพาแอลกอฮอล์ ระดับนี้ถ้าไม่ดื่มจะหงุดหงิด มีอาการแสดงออกทางพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาได้ตอบ เช่น การพูด บ่น คำว่า หรืออาจแสดงอาการก้าวร้าว และเกิดอาการทางร่างกาย เช่น คลื่นไส้ มือเท้าสั่นถ้าได้ดื่มและรู้สึกสบายใจ

1.6.3 การติดแอลกอฮอล์ ระดับนี้ ผู้ดื่มจะมีความต้องการอย่างรุนแรง ขนาดที่ต้องพยายามหาดื่มให้ได้ แม้จะมีผู้เก็บซ่อนไว้ก็จะหาทุกวิถีทาง และจะดื่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะร่างกายทนทานต่อแอลกอฮอล์มากขึ้น จิตใจและร่างกายต้องการดื่มแอลกอฮอล์ ถ้าขาดหรือหยุดดื่ม จะมีอาการรุนแรงเช่น เห็นภาพลวงตา ประสาทหลอน หรืออาจถึงขั้นชักได้ คนที่ติดแอลกอฮอล์จะถือว่าแอลกอฮอล์เป็นยาสำหรับตนเองและเขาต้องพึ่งพานิดนี้ตลอดไป ชีวิตจะอยู่ไม่ได้ ถ้าปราศจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อระดับแอลกอฮอล์ในเลือด (กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บ สำนักงานโรคไม่ติดต่อ, 2550)

ปกติคนที่ดื่มแอลกอฮอล์มากและเข้มข้นจะมีระดับของแอลกอฮอล์ในเลือดและลมหายใจสูงแต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในเลือดและลมหายใจ คือ

1.7.1 ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ 20 โดยปริมาตรจะดูดซึมเข้าเลือดได้ดีที่สุด ถ้าความเข้มข้นสูงกว่านี้แอลกอฮอล์จะไปกดอัตราการเปิดของหลอดที่เชื่อมระหว่างกระเพาะอาหารและลำไส้เล็กให้มีการทำงานช้าลง ทำให้การดูดซึมแอลกอฮอล์เข้าระบบเลือดช้า ระดับของแอลกอฮอล์ในลมหายใจจะต่ำ

1.7.2 เวลา ถ้าดื่มแอลกอฮอล์ที่มีแอลกอฮอล์แบบช้า ๆ ค่อย ๆ ดื่มไปจะทำให้อัตราการเพิ่มของแอลกอฮอล์ในเลือด เท่ากับอัตราการทำลายแอลกอฮอล์ของตับซึ่งจะมีผลทำให้แอลกอฮอล์ในเลือดต่ำ

1.7.3 อาหารในกระเพาะ ถ้าในกระเพาะอาหารและลำไส้ไม่มีอาหารอยู่จะมีผลทำให้แอลกอฮอล์ดูดซึมได้เร็ว แต่ถ้ามีอาหารที่มีไขมันมากจะทำให้การดูดซึมช้า

1.7.4 ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ใช้ผสมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Mixer) การผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของคาร์บอนเนต เช่น น้ำอัดลม จะทำให้การดูดซึมแอลกอฮอล์เข้าสู่กระแสเลือดได้เร็วขึ้น

1.7.5 น้ำหนักตัวของร่างกาย เนื่องจากร่างกายของคนเราประกอบด้วยน้ำ 2 ใน 3 ส่วน ฉะนั้นคนที่น้ำหนัก เมื่อแอลกอฮอล์ถูกดูดซึมเข้าร่างกายจะทำให้แอลกอฮอล์ในเลือดมีความเข้มข้นน้อยกว่าคนที่น้ำหนักเบา คนอ้วนจะมีน้ำในร่างกายน้อยกว่าคนผอม ถ้าน้ำหนักเท่ากันเนื่องจากแอลกอฮอล์จะละลายได้น้อยในไขมันเมื่อเทียบกับน้ำ ด้วยเหตุนี้ปริมาณความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในเลือดคนอ้วนจะสูงกว่าคนผอม เมื่อดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เท่ากัน

1.7.6 เพศ ผู้หญิงโดยทั่วไปมีรูปร่างเล็กกว่าผู้ชาย แต่มีไขมันมากกว่าความสามารถในการเผาผลาญแอลกอฮอล์น้อยกว่า และโดยเฉพาะมีการแกว่งขึ้นลงของระดับฮอร์โมนในร่างกายทำให้ระดับแอลกอฮอล์ของผู้หญิงสูงกว่าผู้ชาย

1.7.7 อารมณ์ ภาวะอารมณ์เช่นมัวหัวเสีย ความกลัว ความเครียด ฯลฯ มีผลทำให้การดูดซึมแอลกอฮอล์เข้าสู่กระแสเลือดได้เร็วขึ้นปัญหาสุขภาพผู้ที่มีอาการอ่อนเพลียหรือเจ็บป่วยจะมีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงกว่าผู้ที่มีร่างกายปกติ

1.7.8 การใช้ยา การใช้ยาบางชนิดร่วมกับแอลกอฮอล์ ยามีผลต่อการเร่งปฏิกิริยาของแอลกอฮอล์ให้เร็วขึ้น

1.8 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคแอลกอฮอล์ (มูลนิธิเมาไม่ขับ, 2551)

1.8.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการเริ่มบริโภคแอลกอฮอล์

1.8.1.1 ความอยากรลอง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการที่อยากจะลองหรือเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ โดยเฉพาะในวัยที่ความรู้สึกอยากรลองเป็นเรื่องที่ทำนาย ตื่นเต้น สนุกสนาน เช่น ในวัยรุ่น

1.8.1.2 กลุ่มเพื่อน หลายคนไม่กล้าที่จะปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชวนให้ดื่มแอลกอฮอล์หรือบางคนมีทัศนคติว่า การดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มเพื่อน หมายถึง การรักพวกพ้องเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน

1.8.1.3 สังคมและวัฒนธรรม สังคมไทยมองเรื่องการดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นเรื่องธรรมดา จะเห็นได้ว่า งานสังสรรค์ งานเลี้ยง งานฉลอง และงานประเพณีต่างๆ แทบทุกงานจะต้องมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบด้วยเสมอ ทำให้ผู้ที่เติบโตในสังคมลักษณะนี้มองว่าการดื่มเป็นเรื่องธรรมดาเพียงแต่สำหรับตนเองจะเป็นโอกาสใดเท่านั้น

1.8.1.4 ความเชื่อ เมื่อใดที่คนเรามีความเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำไม่เป็นอันตรายต่อตนเองและสามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ได้ เมื่อนั้นจะยิ่งทำให้ความกังวลใจหรือความกลัวที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ ลดน้อยลง และทัศนคตินี้ไปสอดคล้องกับความเชื่อที่มีต่อแอลกอฮอล์โดยซำนานมาแล้วคนมักจะเชื่อ ในสรรพคุณของยาองเหล้า และเชื่อว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งคราวหรือประเภต ดีกรืออ่อน ๆ คงไม่น่าจะเป็นปัญหากับตนเอง

1.8.1.5 กระแสของสื่อโฆษณา ปัจจุบันนี้สื่อต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนอย่างมาก และในเรื่องที่เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ จะเห็นว่า มีการแข่งขันทางการค้ากันสูงมาก โฆษณาที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอยู่มากมาย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของบริษัทผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่จะต้องพยายามสร้างสื่อโฆษณาขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกอยากรลอง และรู้สึกว่าการบริโภค แอลกอฮอล์นั้นเป็นเรื่องที่ดีงาม หรือเป็นเรื่องที่ควรจะมีใจในฐานะที่เกิดเป็นคนไทย (ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่มีความเกี่ยวข้องกันเลย) หรือเป็นเรื่องที่ผู้ชายควรจะต้องลอง เพื่อแสดงความเป็น ลูกผู้ชายอย่างแท้จริง บางผลิตภัณฑ์จะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น กลุ่มสุภาพสตรีให้หันมามีค่านิยมในการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น นอกจากสื่อโฆษณาสินค้าเครื่องดื่มแล้ว สื่อในลักษณะบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ ละคร หรือแม้กระทั่งเพลง ก็มีส่วนจูงใจผู้ชมให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งสินค้าที่สะดวกต่อการซื้อหาที่มีอยู่อย่างดาษดื่น ก็มีส่วนอย่างมากต่อการส่งเสริมการบริโภคเครื่องดื่มประเภทนี้

1.8.1.6 ความเครียด คุณสมบัติของแอลกอฮอล์ สามารถทำให้ผู้ดื่มเกิดความรู้สึกผ่อนคลายลืมความทุกข์ และเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น ทำให้ ในหลาย ๆ ครั้ง การดื่มเพื่อลด

ความเครียดจึงเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งของผู้ดื่ม และยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการดื่มอย่างต่อเนื่อง แต่จากการศึกษาพบว่า เมื่อดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณมาก จะทำให้เกิดความรู้สึกตรงกันข้าม คือ กระวนกระวาย เครียด หรือหงุดหงิดได้ง่าย โดยเฉพาะช่วงที่ระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดเริ่ม ลดลง

1.8.2 ปัจจัยที่เสี่ยงต่อการติดแอลกอฮอล์

1.8.2.1 สารแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์เป็นสารที่มีคุณสมบัติทำให้เกิดการเสพติดได้ โดยแอลกอฮอล์จะไปกระตุ้นสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความอยาก การเสพติดเป็นวงจรของสมองที่เกี่ยวกับความอยาก ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นส่วนของสมองที่เกี่ยวข้องกับการติดสารเสพติด ทำให้ผู้เสพติดเกิดความพอใจ และมีความต้องการใช้ซ้ำอีก หักห้ามใจไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่การติดในที่สุด และในหลาย ๆ ครั้ง ทำให้มีการกลับไปใช้สารนี้ใหม่อีก เพราะความอยาก ปัญหาของการเลิกแอลกอฮอล์จึงไม่ได้ “อยู่ทีใจ” เพียงอย่างเดียว แต่เป็นเรื่องการทำงานของสมองในส่วนของวงจรนี้ร่วมด้วย นอกจากนี้ เมื่อได้มีการบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณและในระยะเวลาหนึ่ง จะทำให้เกิดอาการติด “ทางร่างกาย” เกิดขึ้น นั่นคือ เมื่อหยุดดื่ม หรือเพียงแค่ลดปริมาณการดื่มลง ก็จะทำให้เกิดอาการต่าง ๆ เหล่านี้ได้ เช่น กระสับกระส่าย หงุดหงิด นอนไม่หลับ ใจสั่น คลื่นไส้ อาเจียน บางรายมีอาการรุนแรง เช่น เกิดภาพหลอน ได้ยินเสียงแว่ว สับสน และมีอาการชักร่วมด้วย ทำให้ต้องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อระงับอาการเหล่านี้

1.8.2.2 กรรมพันธุ์ ในปัจจุบันพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างกรรมพันธุ์กับการติดแอลกอฮอล์

1.8.2.3 ปัจจัยทางชีวภาพอื่นๆ พบว่าในคนที่มีการตอบสนองต่อแอลกอฮอล์ในลักษณะที่ดื้อต่อฤทธิ์ของสารนี้ อาจต้องบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากกว่าเกณฑ์เฉลี่ย จึงจะทำให้เกิดอาการมึนเมาได้ คนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงมากที่จะกลายเป็นคนติดแอลกอฮอล์เมื่อมีอายุมากขึ้น

1.8.2.4 บุคลิกภาพ บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพ แบบประหม่า วิตกกังวล ไม่มั่นใจ และถ้าการบริโภคแอลกอฮอล์ช่วยให้สิ่งเหล่านี้หายไป เช่น ทำให้รู้สึกกล้า และมั่นใจมากขึ้น จะเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม เช่น ชอบความ ก้าวร้าว รุนแรง ไม่เกรงใจ และไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่รู้สึกผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำต่อผู้อื่น ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นคนติดแอลกอฮอล์เช่นกัน

1.8.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการบริโภคแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง

1.8.3.1 การเรียนรู้ คือการเรียนรู้ว่าเมื่อตนเองได้บริโภคแอลกอฮอล์แล้ว ทำให้เกิดความสุข ความพึงพอใจจะเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความ อยาก และมีการบริโภคแอลกอฮอล์อย่าง

ต่อเนื่อง เรียกว่าอาการจิตใจ ซึ่งความสุขความพึงพอใจเหล่านี้จะสัมพันธ์กับช่วงเวลาในระดับ แอลกอฮอล์ในเลือดสูงขึ้น หลังจากเริ่มบริโภคได้ไม่นาน

1.8.3.2 ความเครียด คนที่เครียดง่ายขาดทักษะในการปรับตัวหรือแก้ไขปัญหา อาจพบว่า การบริโภคแอลกอฮอล์ช่วยให้ลืมความ เครียดได้ชั่วคราว ในขณะที่ยังขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาชีวิต คนเหล่านั้นจะหันมา พึ่งแอลกอฮอล์ จนเกิดการติดขึ้นได้ในที่สุด

1.8.3.3 ภาวะคือต่อฤทธิ์แอลกอฮอล์ เมื่อบริโภคแอลกอฮอล์ไปได้ระยะหนึ่ง จะเกิดการคือต่อฤทธิ์แอลกอฮอล์ขึ้น อาจเป็นเพราะเกิดการเผาผลาญของแอลกอฮอล์ในร่างกาย ได้มากขึ้น ทำให้ฤทธิ์ต่าง ๆ ของแอลกอฮอล์หมดไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ต้องดื่มในปริมาณที่มากขึ้นหรืออาจเกิดจากการที่ร่างกาย โดยเฉพาะสมองของเรามีการปรับตัวในลักษณะที่เคยชินต่อฤทธิ์ ของแอลกอฮอล์ ทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การบริโภคแอลกอฮอล์ในปริมาณที่มากขึ้น เพื่อให้ได้ฤทธิ์ที่ พึงประสงค์ดั้งเดิม

1.8.3.4 ภาวะขาดแอลกอฮอล์ เกิดอาการเช่นเดียวกับภาวะขาดสารเสพติดทั่ว ๆ ไป หรือที่เรียกกันว่า อาการลงแดง เนื่องจากการบริโภค แอลกอฮอล์ในปริมาณหนึ่งอย่างต่อเนื่อง จะเกิดผลต่อการปรับตัวของสมอง ดังนั้น เมื่อปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายลดลง จึงส่งผลต่อการ ทำงานของสมอง ทำให้เกิดอาการกระสับกระส่าย มือสั่น นอนไม่หลับ และต้องหวนกลับมาดื่ม แอลกอฮอล์เพื่อระงับอาการเหล่านี้

1.9 โทษของการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (เครือข่ายองค์กรงดเหล้า, 2547)

เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ มีชื่อเรียกกันเล่น ๆ ว่า “น้ำเปลี่ยนนิสัย” เพราะเมื่อดื่มเข้าไป แล้ว สามารถเปลี่ยนนิสัยของผู้ดื่มได้ จากที่เคยขี้อายก็จะเป็นใจกล้า บ้าบิ่น จากคนเงียบ ๆ เงย ๆ ก็ กลายเป็นคนพูดมาก เอะอะโวยวาย ชวนทะเลาะหาเรื่อง จากคนที่ดูน่าเคารพ เลื่อมใส กลายเป็นคน หมดสภาพ ไม่มีสง่าราศี เรียกว่าเปลี่ยนไปเป็นคนละคน และบางครั้งฤทธิ์ของแอลกอฮอล์ก็ สามารถพลิกอนาคตของผู้ดื่มไปสู่ความเจ็บปวด และความทุกข์ทรมานตลอดชีวิต

ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่ผ่านมา ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนหนึ่งต้องเสียใจและ สูญเสียทุกอย่างเพราะความเมา ซึ่งเป็นความสนุกสนานเพียงชั่วครู่ชั่วยาม สังคมไทยส่วนใหญ่นับ ถือศาสนาพุทธ ทุกคนต่างรู้ดีว่าการดำเนินชีวิต ที่จะไม่นำไปสู่ความเสื่อมความเดือดร้อนใจต่าง ๆ นั้น ศีลข้อ 5 คือ กฎพื้นฐานของชีวิตที่ควรปฏิบัติ คือ งงดเว้นไม่ยุ่งเกี่ยวกับน้ำเมาทุกชนิด เพราะ เครื่องดื่มเหล่านี้จะให้ประโยชน์แต่เพียงน้อยนิดแต่จะก่อให้เกิดโทษและความเสียหายตามมาอย่าง มากมาย ตัวอย่างเช่น

1.9.1 ทำให้เกิดความประมาท

เมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปแล้ว จะก่อให้เกิดฤทธิ์แอลกอฮอล์ ที่ผู้ดื่มไม่สามารถควบคุมประสาท และสมองได้สั่งการได้ทันเวลา ด้วยเหตุนี้เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายและรุนแรง เช่น อุบัติเหตุจากรถ ตกจากที่สูง ถูกข้อมือ และมีอุบัติเหตุในโรงงานต่าง ๆ เป็นต้น

1.9.2 ขาดสติยังคิด

เมื่อดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ฤทธิ์ของแอลกอฮอล์จะไปกดสมองส่วนควบคุมความคิดและสมองส่วนที่คอยยับยั้งให้มีความระมัดระวัง ทำให้คน ๆ นั้นไม่สามารถควบคุมตนเองได้อีกต่อไปและกล้าทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมทุกเรื่อง เช่น ก่อการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายคนใกล้ชิดได้แก่เพื่อนฝูง ภรรยา และลูก เป็นต้น สร้างความแตกร้างในครอบครัวบางกรณีถึงขั้นหย่าร้าง หรือครอบครัวล่มสลาย ที่สำคัญและรุนแรงไปกว่านั้น คือ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยกับหญิงอื่นและนำเชื้อเอดส์มาฝากภรรยาและลูก

1.9.3 สร้างความทุกข์ให้ผู้อื่น

ครอบครัวไหนที่พ่อบ้านเป็นนักดื่ม ย่อมสร้างความทุกข์และความ เสื่อมหวังให้กับครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องอย่างแน่นอน ยิ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวก็ยิ่งส่งผลกระทบมาก เพราะลูกและภรรยาอาจหมดความนับถือ ขาดความมั่นคงทางจิตใจ และหันไปหาทางออกที่ผิด ๆ แบบที่เห็นมากมายในสังคม

1.9.4 มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

การดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำจนติดเป็นนิสัย หรือจนถึงขั้นต้องพึ่งแอลกอฮอล์จะเพิ่มค่าใช้จ่ายของครอบครัว ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้เป็นรายจ่ายแบบสูญเปล่าโดยไม่เกิดประโยชน์อะไรเลยโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่ยากจนอยู่แล้ว ก็จะมีปัญหาเดือดร้อนเรื่องเงินทองมากขึ้นไปอีกหลายเท่า

1.9.5 บั่นทอนสุขภาพ

ปัจจุบันเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้รับการขนานนามจากนักวิชาการว่าเป็นเครื่องดื่มอายุสั้น เพราะแอลกอฮอล์มีฤทธิ์ทำลายอวัยวะทุกส่วนที่มันไหลผ่านตั้งแต่ช่องปากและลำคอ กระเพาะอาหาร ตับ ไต หัวใจ สมอง ระบบสืบพันธุ์ ผิวหนังและหลอดเลือด แม้เพียงครั้งแรกของการดื่ม เพราะฉะนั้น ถ้ายังดื่มจนติดเป็นความเคยชิน สุขภาพก็ยิ่งทรุดโทรม เป็นโรคต่าง ๆ และอาจเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

2.1 ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การแสดงอาการหรืออากัปกริยาของอินทรีย์ (Organism) ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเอง เท่านั้นรู้ได้และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้จึงมีการจำแนกคือ “ผู้รู้พฤติกรรม” (ไพบูลย์ เทวรักษ์, 2537) ดังนี้

2.1.1 พฤติกรรมภายใน (Convert behavior) คือ พฤติกรรมที่เจ้าของพฤติกรรมเท่านั้นที่รู้ได้ บุคคลอื่นมิใช่เจ้าของพฤติกรรมไม่สามารถที่จะรับรู้พฤติกรรมโดยตรงถ้าไม่แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก บุคคลอื่นที่จะรู้พฤติกรรมภายในบุคคลใด บุคคลหนึ่งได้ก็โดยการสันนิษฐานหรือคาดเดาเองเท่านั้น แต่ถ้าหากมีพฤติกรรมภายนอกก็ปรากฏออกมา ก็จะทำให้บุคคลอื่นมี “ข้อมูล” (Data) ประกอบการสันนิษฐานถึงพฤติกรรมภายในได้ดียิ่งขึ้น พฤติกรรมภายในนั้นเป็นกระบวนการทำงานของสมอง (Mental process) ซึ่งหมายถึง ขั้นตอนการทำงานของสมองในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เช่น การคิด การตัดสินใจ ค่านิยมและแรงบันดาลใจ เป็นต้น กิลฟอร์ด (Guilford) นักจิตวิทยาซึ่งศึกษาเรื่องสติปัญญา อธิบายว่า “สมองมีการทำงานประมาณ 150 รูปแบบ” ซึ่งหมายความว่ารูปแบบหนึ่งจะทำงานก็เรื่อง ก็ครั้งก็ได้

2.1.2 พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) คือ พฤติกรรมที่บุคคลอื่นภายนอกนอกเหนือจากเจ้าของพฤติกรรมภายนอกนั้น บุคคลอื่นจะรู้ได้โดยอาศัย “การสังเกต” (Observation) ไม่ว่าจะใช้ประสาทสัมผัสโดยตรงหรือใช้เครื่องมือ (Instrument) ช่วยในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูล

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของอินทรีย์ (Organism) หรือสิ่งมีชีวิต การกระทำที่รวมทั้งการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวในขณะที่ทำ และยังหมายรวมทั้งการกระทำที่สามารถสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์หรือสัตว์ การกระทำที่รวมทั้งการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกและไม่รู้สึกตัวในขณะที่กระทำ รวมทั้งการกระทำที่สังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ด้วยเหมือนกัน

มุกดา ศรียงค์ และคณะ (2540) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ ตามความหมายจิตวิทยา หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การกิน การพูด การคิด การฝัน การเล่นเกม การเล่น การเสพย์ยาเสพติด เป็นต้น

พฤติกรรม (Behavior) คือ ปฏิกริยาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ปรากฏออกมาภายนอกหรือที่มีอยู่ภายใน โดยพฤติกรรมภายในของบุคคลไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก (ประภาพัณญ์ สุวรรณ และ สวีง สุวรรณ, 2536)

พฤติกรรม ตามความหมายพจนานุกรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้านเนื้อ ความคิด ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

Twaddle (1981) ให้ความหมาย พฤติกรรมว่า เป็นปฏิกิริยาหรือกิจกรรมทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต พฤติกรรมของคน หมายถึง ปฏิกิริยาต่างๆที่บุคคลแสดงออกทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล มีทั้งที่สังเกตได้และสังเกตไม่ได้ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรม โดยได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังของบุคคลในครอบครัว สถานการณ์ในขณะนั้นและประสบการณ์ในอดีต

สรุป จากผู้ที่ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรมเบื้องต้น จึงพอสรุป ความหมายของพฤติกรรม ได้แก่ การกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสามารถแสดงออกมาให้เห็นภายนอก ได้แก่ อาการปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่บุคคลอื่นรอบข้างสามารถมองเห็น หรือสังเกตได้ นอกจากนี้ยังหมายรวมไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ที่ไม่ได้แสดงออกมาภายนอกแต่อยู่ภายใต้จิตสำนึก และบุคคลรอบข้างไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก

2.2 สาเหตุและปัจจัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สรุปสาเหตุมาจากปัจจัย 4 ประการ (สุวิทย์ รุ่งวิสัย, 2526) ได้กล่าวว่า ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ความอยากรู้อยากลอง ความอยากรู้อยากลอง มักเกิดขึ้นกับเยาวชน ซึ่งอยู่ระหว่าง 13 – 20 ปี คนที่อยู่ในวัยดังกล่าวมีความเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว จากวัยเด็กกลายเป็นวัยรุ่น คนในวัยนี้เกิดความอยากรู้อยากเห็นอยากทดลองในทุกสิ่งทุกอย่างมากกว่าวัยอื่นๆ และเมื่อทดลองดื่มสุราแล้ว เมื่ออยากจะรู้สึกถึงรสชาติว่าเป็นอย่างไร และเมื่อดื่มเป็นระยะเวลานานเข้าก็เลยทำให้เกิดอาการติดสุรา

2.2.2 ดื่มเพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บและความผิดหวัง มียาบางชนิดต้องผสมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระยะเวลาของการใช้ยา ก็จะเจริญอาหาร แต่เมื่อยาที่ผสมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นระยะเวลานาน ก็จะเกิดอาการเสพติดขึ้นและต้องดื่มเป็นประจำ ร่างกายที่อ่อนแออยู่แล้ว เมื่อติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อีกก็อาจมีโรคแทรกซ้อนได้ นอกจากโรคทางกายแล้ว ความกลัดกลุ้มผิดหวังยังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลืมหืมความกลัดกลุ้มใจนั้นดื่มแอลกอฮอล์เพื่อจิตใจเข้มแข็งหรือดื่มข่มใจ เพราะคนส่วนมากเชื่อว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความกล้า การกระทำในลักษณะกล้านนั้นไม่ได้เกิดจากการความเข้มแข็งของจิตใจแต่เกิดจากความมีเมมา พฤติกรรมที่แสดงออกไม่ได้อยู่ในความควบคุมของสติสัมปชัญญะ จึงทำให้เกิดการกระทำต่าง ๆ

โดยปราศจากความยั้งคิด ซึ่งนำไปสู่การกระทำที่ผิดและความผิดส่วนมากมักเป็นการประทุษร้ายชีวิต ทำร้ายร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

2.2.3 คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์เพื่อให้จิตใจเข้มแข็งหรือคืมข่มใจ เพราะคนส่วนมากเชื่อว่า การคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความกล้า การกระทำในลักษณะกล้านั้นไม่ได้เกิดจากความเข้มแข็งของจิตใจแต่เกิดจากความมึนเมา พฤติกรรมที่แสดงออกไม่ได้อยู่ในความควบคุมของสติสัมปชัญญะจึงทำให้เกิดการกระทำต่าง ๆ โดยปราศจากความยั้งคิด ซึ่งไปสู่การกระทำที่ผิดและความผิดส่วนมากมักจะเป็นการประทุษร้ายชีวิต ทำร้ายร่างกายและความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

2.2.4 คืมโดยเห็นว่าเป็นค่านิยมของสังคม ค่านิยมคือ สิ่งที่คนส่วนมากยกย่องแสวงหาอยากมี อยากเป็น เช่น การมีทรัพย์ มีตำแหน่ง การมีเกียรติ หรือความเป็นผู้ดี เป็นต้น ดังนั้น การคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ ซึ่งมีผู้เข้าใจกันว่าเป็นค่านิยมของสังคม ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น

2.2.4.1 เยาวชน คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ โดยเข้าใจว่าสังคมของผู้ใหญ่เขาทำกัน เนื่องจากตนมีร่างกายเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็อยากจะลอกเลียนแบบให้เหมือนกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ทำกัน ก็เลยคืมแอลกอฮอล์ ถึงแม้จะเกิดความระคายเคืองในหลอดอาหาร และเมื่อคืมบ่อย ๆ ก็เลยติดเครื่องคืมแอลกอฮอล์

2.2.4.2 ผู้ใหญ่ ก็อยากลอกเลียนแบบสังคมชั้นสูง เพราะเข้าใจว่าสังคมผู้ดีชั้นสูงนั้นจะต้องมีการสังสรรค์กันด้วยการคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์จึงไม่ใช่ลักษณะของสังคมผู้ดีที่เหมาะสม

2.2.4.3 คนบางกลุ่มชอบทำตามเลียนแบบชาวต่างประเทศ เมื่ออ่านเจอในตำราเรื่อง การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ต่าง ๆ แต่ละงานมีวิธีผสมเครื่องคืมแอลกอฮอล์เป็นเครื่องคืมจึงเอาอย่างบ้าง

2.2.4.4 ความเข้าใจผิด คิดว่าเป็นค่านิยมอย่างคือ การคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์แล้วทำให้สมองแจ่มใส เขียนกาพย์ กลอน หรือหนังสือได้ดี เช่น สุนทรภู่ หรือคนอื่น ๆ อันที่แท้จริงแล้ว บุคคลเหล่านั้นเวลาที่แต่งหนังสือไม่ได้คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์

2.2.4.5 ตัวอย่างจากสื่อ ได้แก่ ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบเพราะว่าการคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ดีและเป็นค่านิยมที่ถูกต้องจะเห็นได้ว่าสาเหตุของการคืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์นั้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากตัวของผู้นั้นเอง ซึ่งได้แก่สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม

2.3 ลักษณะของการคืบสุรา

สำหรับลักษณะการคืบสุราของคนไทยนั้นแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ (ฉัฐพงษ์ บุญโนนเต้ และคณะ, 2546)

2.3.1 การคืบเป็นครั้งคราวหรือคืบเล็กน้อย มีลักษณะท่าทางเปลี่ยนไปจากคืบ คืบนาน ๆ ครั้ง เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างในการเข้าสังคม เช่น งานสังสรรค์ งานพิธีต่าง ๆ งานวันเกิด เป็นต้น ในการคืบไม่สม่ำเสมอ กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนไม่ได้ ประมาณ 1 ครั้งต่อสัปดาห์

2.3.2 การคืบเป็นนิสัย เป็นการคืบเครื่องคืบตามปกติหรือการคืบสม่ำเสมอเป็นประจำ แม้จะคืบไม่มีการมาเลยก็ตามอาจคืบมากกว่า 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์

2.3.3 การคืบจนเสพติด พวกที่คืบเป็นนิสัยถ้าคืบมาก ๆ จะเพิ่มความสามารถในการคืบและปริมาณในการคืบแต่ละครั้งมากขึ้นจนเกิดการติด เมื่อหยุดจะมีอาการคล้ายอาการลงแดง โดยมากผู้คืบจะคืบเกือบทุกวันหรืออาจคืบจนติดต่อกันจนเป็นเวลาร่วมเดือนหรือนานกว่านี้ ซึ่งจะถือว่าเป็นการติดสุราแบบเรื้อรังก็ได้

3. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการคืบเครื่องคืบที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์

สภาพการณ์ในสังคมปัจจุบัน การคืบเครื่องคืบที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และครอบคลุมการคืบในกลุ่มประชากรเกือบทุกวัย และปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ ปัจจัยทางด้านครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสถานที่จำหน่าย มีอิทธิพลอย่างมากที่ส่งผลต่อการคืบ

ภาณุพงศ์ จิตะสมบัติ (2535) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกับการคืบเครื่องคืบที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจ คือ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการคืบสุรา ครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความใกล้ชิด และมีอิทธิพลกับบุคคลมากอย่างหนึ่ง พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคืบสุราน้อยกว่าพวกที่ไม่ได้รับสิ่งดังกล่าว และพบว่าความอบอุ่นและใส่ใจดังกล่าวจะมีผลเช่นเดียวกันในเด็กวัยรุ่นด้วย ส่วน Martin และ Pritchard พบว่าครอบครัวที่มีการสอดส่องดูแลและแนะนำสั่งสอนลูกน้อย ลูกวัยรุ่นมักจะคืบสุราบ่อยและคืบมาก นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กวัยรุ่นที่คืบสุรามักมีในสภาพครอบครัวซึ่งมีความขัดแย้งกันของสมาชิกในครอบครัว สำหรับการเลียนแบบพ่อแม่ในคืบสุรานั้น Meursing และ Morjele ศึกษาเกี่ยวกับการคืบสุราในเด็กนักเรียนมัธยม จำนวน 1133 ราย พบว่าพวกที่มีการคืบสุราจะเป็นกลุ่มที่มีการคืบสุราในครอบครัวด้วย ส่วนอิทธิพลของครอบครัวต่อพฤติกรรมการคืบสุราในผู้ใหญ่ นั้น fower และ Estaugh พบว่า ผู้ที่มีคู่และชีวิตสมรสราบรื่นจะคืบสุราน้อยกว่า และยังพบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสมีผลต่อการควบคุมการดื่มสุราและสามีหรือภรรยาในบางวัฒนธรรม หรือบางประเทศอีกด้วย

แม้ว่าครอบครัวจะเป็นสิ่งที่มีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อบุคคลตั้งแต่แรกเกิด แต่เมื่อโตขึ้นกลุ่มเพื่อนจะเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเด็กและโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อวัยรุ่น ดังนั้น อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดื่มสุราในคนวัยนี้ ซึ่งการศึกษาหลาย รายงานพบว่า การมีเพื่อนวัยเดียวกันดื่มสุรา เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการดื่มสุราใน เด็กวัยรุ่น และ Forney และคณะ ยังพบว่าในเด็กวัยรุ่นซึ่งดื่มสุราจัดมักจะมีเพื่อนสนิทเป็นผู้ดื่ม สุรามากเช่นเดียวกัน ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ Downs โดยที่ Thompson พบว่ากลุ่มเพื่อนมี อิทธิพลต่อการดื่มสุราในวัยรุ่น เนื่องจากการดื่มสุราจะทำให้วัยรุ่นเข้ากลุ่ม และมีส่วนร่วมในกลุ่ม นั้น ๆ ได้ ส่วน Castiglia และคณะ ซึ่งทำการศึกษาในเด็กอายุ 8-15 ปี จำนวน 500 ราย เกี่ยวกับการ ดื่มสุรา และอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน สรุปว่าพ่อแม่ควรให้ความรู้และการแนะนำเรื่องดื่มสุราแก่ เด็กก่อนอายุ 14 ปี เพราะจะได้ผลดีที่สุด เนื่องจากปัจจัยด้านอายุเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการ ดื่มสุราในเด็กโดยที่ความพึงพอใจกับการดื่มสุราจะเริ่มเกิดขึ้นในเด็กที่มีอายุ 14 ปีขึ้นไป ดังนั้น การ ให้ความรู้และคำแนะนำก่อนล่วงหน้า ควรจะเป็นวิธีป้องกันที่ดี ส่วนในระดับอุดมศึกษา Wiggins และ Wiggins พบว่านักศึกษา จำนวน 100 ราย ที่ทำการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ดื่มสุราจัดมักจะมี พฤติกรรมการดื่มในบาร์ร่วมกับกลุ่มเพื่อนเช่นกัน และพบว่าการเป็นสมาชิกชมรมหรือกลุ่มผู้ชาย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในอเมริกาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการดื่มสุราด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า อาชีพเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา โดยบางกลุ่มอาชีพ ได้แก่ บาร์เทนเดอร์ นักหนังสือพิมพ์ ทหาร ทนายความ และแพทย์ เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดสุรา (High risk group) มากกว่าอาชีพอื่น

4. กฎหมายและมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์

เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรมซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ การกำหนดใช้ตัวบท กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลด ปัญหาและผลกระทบทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมไปถึงช่วยในการสร้างเสริมสุขภาพของ ประชาชนให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนยังมีส่วนช่วยป้องกันเด็กและ เยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย โดยกฎหมายและมาตรการที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่

4.1 กฎหมายที่เกี่ยวกับเครื่องดื่มน้ำมันที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

4.1.1 กฎหมายและมาตรการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สำคัญ ๆ
ดังนี้คือ

4.1.1.1 การเพิ่มโทษเมาแล้วขับตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 7)
พ.ศ. 2550

4.1.1.2 การประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

4.1.1.3 การกำหนดให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ

4.1.1.4 การผลักดันร่างพระราชบัญญัติสุรา และมาตรการทางภาษีที่ใช้ในอยู่
ปัจจุบัน

4.1.1.5 การผลักดันการออกมาตรการงดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน
วันสำคัญทางศาสนาวันหยุดช่วงเทศกาลสำคัญ

4.1.1.6 มาตรการรณรงค์และให้การศึกษาในประเทศไทย

4.1.1.7 มาตรการบำบัดรักษาและคัดกรอง

4.1.2 พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 29
ธันวาคม 2550 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การเพิ่มโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุรา ดังนี้ ผู้ใดขับขี่รถขณะเมาสุรา
หรือของมึนเมา ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ ปรับตั้งแต่ 5,000 - 20,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ
(ปรับเพิ่มจากเดิม จำคุกไม่เกิน 3 เดือน ปรับตั้งแต่ 2,000 - 10,000 บาท) และ ให้ศาลสั่งพักใช้
ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือ เพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ แต่ถ้าเป็นเหตุ
ให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 5 ปี และ ปรับตั้ง
แต่ 20,000 บาทถึง 100,000 บาท และ ให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อย
กว่าหนึ่งปี หรือ เพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ถ้าเป็น สาเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความ
ผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ถึง 6 ปีและปรับตั้งแต่ 40,000 ถึง 100,000 บาท และให้ศาลสั่งพักใช้
ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้นมีกำหนดไม่น้อยกว่าสองปี หรือ เพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ และถ้าการ
กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3
ปีถึง 10 ปี และ ปรับตั้งแต่ 60,000 ถึง 200,000 บาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ จะเห็น
ว่ามีการเพิ่มโทษสูงขึ้นกว่าพระราชบัญญัติจราจรทางบกฉบับเดิม (ฉบับ ปี 4 พ.ศ. 2535)

4.1.3 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้ประกาศให้มีผล
บังคับใช้วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 แบ่งเป็น 7 หมวด 45 มาตรา โดย

หมวดที่ 1 ว่าด้วย คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

หมวดที่ 2 ว่าด้วย คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมวดที่ 3 ว่าด้วย สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัมแอลกอฮอล์

หมวดที่ 4 ว่าด้วย การควบคุมเครื่องดัมแอลกอฮอล์

หมวดที่ 5 ว่าด้วย การบำบัดผู้ติดสุรา

หมวดที่ 6 ว่าด้วย อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวดที่ 7 ว่าด้วย บทกำหนดโทษ

ประเด็นเนื้อหาสำคัญในการควบคุมเครื่องดัมแอลกอฮอล์ จะอยู่ที่หมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตราที่ 26 จนถึงมาตราที่ 32 สรุปสาระสำคัญและบทลงโทษ

หมวด 4 เป็นหมวดการควบคุมเครื่องดัมแอลกอฮอล์ ได้แก่

มาตรา 25 ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดัมแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) จัดให้มีบรรจุกฎสำหรับเครื่องดัมแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) จัดให้มีฉลาก พร้อมทั้งข้อความ คำเตือนสำหรับเครื่องดัมแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 26 ห้ามขายเครื่องดัมแอลกอฮอล์ในสถานที่ดังต่อไปนี้

1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยา ตามกฎหมายว่าด้วยยา

3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

6) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือสถานค้าในบริเวณต่อเนื่อง ติดกับสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดัมแอลกอฮอล์นอกวัน หรือเวลารัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมบัพัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่

การขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แก่บุคคลซึ่งตนรู้หรือเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ หรือบุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยวิธีการหรือในลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ
- 2) การเร่ขาย
- 3) โดยการลดราคา แจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสินค้าอื่นหรือการให้บริการอย่างอื่น แล้วแต่กรณี
- 4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัลหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ
- 5) แจกจ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะ เป็นตัวอย่างของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- 1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา
- 2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมาย ว่าด้วยสถานพยาบาลและร้ายขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล
- 3) สถานที่ราชการ ยกเว้นที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี
- 4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล
- 5) สถานที่บริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

6) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดัมแอลกอสอล หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดัมแอลกอสอล

1) ในสิ่งพิมพ์ เทปหรือวัสดุโทรทัศน์ ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ป้ายโฆษณาหรือสิ่งอื่นใดที่เป็นการโฆษณาได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

2) ในโรงมหรสพ หรือในการแสดง การละเล่น การประกวด การแข่งขัน การให้บริการ การใช้บุคคลหรือการประกอบกิจกรรมอื่นใด ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ให้สาธารณชนเข้าใจว่า เป็นชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดัมแอลกอสอล บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิได้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่ปรากฏในการถ่ายทอดสดรายการสดจากต่างประเทศทางวิทยุโทรทัศน์ หรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการโฆษณาเครื่องดัมแอลกอสอลในสิ่งพิมพ์ซึ่งจัดพิมพ์นอกราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์ให้นำเข้ามาขายในราชอาณาจักรโดยเฉพาะ

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเครื่องดัมแอลกอสอล เป็นเครื่องหมายของสินค้านั้น บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการโฆษณาสินค้า โดยนำชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดัมแอลกอสอลมาดัดหรือต่อเติมข้อความ เป็นเครื่องหมายของสินค้านั้น โดยประการที่จะทำให้เกิดความเข้าใจว่าเป็นการโฆษณาเครื่องดัมแอลกอสอลนั้น

มาตรา 33 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณา หรือนำเครื่องหมายของเครื่องดัมแอลกอสอลไปแสดงบนผลิตภัณฑ์อื่นใดที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอสอลหรือผลิตภัณฑ์ที่มีได้เกี่ยวข้องกับเครื่องดัมแอลกอสอล

มาตรา 34 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาชื่อ หรือเครื่องหมายของบริษัทห้างร้านผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายเครื่องดัมแอลกอสอลในลักษณะที่อาจทำให้แพร่หลายซึ่งชื่อหรือเครื่องหมายของบริษัทห้างร้านผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเครื่องดัมแอลกอสอล

หมวด 7 เป็นหมวดกำหนดโทษ ซึ่งมีรายละเอียด ได้แก่

มาตรา 40 ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดัมแอลกอสอลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 41 ผู้ใดขายเครื่องดัมแอลกอสอลโดยฝ่าฝืนมาตรา 26 หรือมาตรา 27 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 42 ผู้ใดขายเครื่องดัมแอลกอสอลโดยฝ่าฝืนมาตรา 28 หรือมาตรา 29 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 43 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 (2) (3) (4) (5) (6) และ (7) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 44 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 30 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 45 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 46 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 มาตรา 33 หรือมาตรา 34 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา 47 ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 38 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 48 บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการควบคุม มีอำนาจเปรียบเทียบได้และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ หรือเงื่อนไขประการใดๆ ให้แก่ผู้ได้รับกฎหมายตามที่เห็นสมควร ซึ่งในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการควบคุมหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมอบหมายให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบเมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

4.2 มาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์

มาตรการการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ แบ่งเป็น

4.2.1 มาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ได้แก่

4.2.1.1 มาตรการด้านการศึกษาและรณรงค์

มีสาระสำคัญกล่าวคือ ให้มีข้อความคำเตือนเป็นภาษาไทย โดยใช้ตัวอักษรเส้นทึบ ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 5 มิลลิเมตร อยู่ในกรอบที่แยกส่วนจากข้อความอื่น สีของกรอบและข้อความตัดกับสีพื้นของฉลาก จนอ่านได้ชัดเจนว่า “ห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี” “การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับขียนพาหนะลดลง” และ “เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ควรดื่ม”

4.2.1.2 มาตรการลดผลกระทบและป้องกันปัญหาทางสังคมเกิดจากดื่มมีสาระสำคัญ ได้แก่

- กำหนดไม่ให้ผู้ขับขี่ ขับรถขณะเมาสุราและการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดที่ผิดกฎหมาย เป็น 50 เฟอร์เซ็นต์
- ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตประกอบการขนส่งใช้หรือยินยอมให้ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ขับรถมีอาการเมาสุราหรือของมีเมาอย่างอื่น และเสพวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
- นายเรือ ตันหน สร้าง ได้กั้ง นายท้าย คนถือท้าย หรือต้นกล คนใช้เครื่องต้องมีพยานหลักฐานมาแสดง ไม่เป็นคนประพฤติดุเดือด ดิดสุรายาเมา หรือดิดยาเสพติดให้โทษ
- ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งประเภท การขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง และการขนส่งระหว่างประเทศ ไม่ยินยอมให้ผู้ขับรถเสพหรือเมาสุราหรือขณะปฏิบัติหน้าที่ขับรถ

4.2.2 มาตรการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อ ได้แก่

4.2.2.1 อายุขั้นต่ำของผู้ซื้อที่ถูกกฎหมาย มีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุรา หรือบุหรี่ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์ หมายเหตุ เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ (แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส)

4.2.2.2 วัน เวลา จำหน่าย มีสาระสำคัญ คือ

- การจำหน่ายอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่น โดยมีที่สำหรับพักผ่อนหลับนอนหรือมีบริการนวดให้แก่ลูกค้า ให้เปิดทำการได้ระหว่าง 11.00 น. ถึง 14.00 น. และตั้งแต่ 17.00 น. ถึง 24.00 น.

- มีการจำกัดเวลาเพิ่มขึ้นโดยกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตจำหน่ายปลีกสุราทั้งที่จำหน่ายเพื่อดื่ม ณ สถานที่จำหน่าย (ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 5 และ 6) และไม่ใช่จำหน่ายเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขาย (ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และ 4) ให้จำหน่ายได้เฉพาะเวลา 11.00 - 14.00 น. และ 17.00 - 24.00 น.

- นับตั้งแต่เวลา 18.00 น. ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้ง

4.2.2.3 สถานที่จำหน่าย มีสาระสำคัญ คือ

- ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานศึกษา หรือ ศาสนสถาน รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานศึกษาหรือ ศาสนสถาน

- ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

- ต้องไม่ขายสุราในบริเวณสถานที่ที่เคยถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขายสุรา เว้นแต่เวลาได้ล่วงพ้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

- กำหนดห้ามจำหน่ายสุราในสถานศึกษา ศาสนสถาน

4.2.3 มาตรการควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย มีสาระสำคัญ คือ

4.2.3.1 กำหนดหลักเกณฑ์การโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ว่าด้วยเรื่องคำเตือนในโฆษณา (ฉบับที่ 2) มี 6 ข้อความ ได้แก่ การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพและการบันทึกสถิติสัมปชัญญะ การดื่มสุราทำให้ดื่บแข็งและเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เมมาแล้วขับอาจพิการและตายได้ ดื่มสุราอาจทำให้ขาดสติและเสียชีวิต ดื่มสุราผิดศีลข้อ 5 โดยผู้ประกอบการจะต้องแสดงคำเตือนตั้งแต่ 1-6 เวียนไปตามลำดับให้ครบทุกคำเตือนทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นงานโฆษณา

4.2.3.2 การให้ความสำคัญต่อมติดคณะรัฐมนตรีที่ประกาศใช้แล้ว ซึ่งได้แก่ มาตรการในการจำกัดเวลาและเนื้อหาโฆษณาทางสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุกระจายเสียง มาตรการเขตปลอดการโฆษณาในสถาบันการศึกษาและรัศมี 500 เมตร การแข่งขันกีฬาระดับชาติและโรงภาพยนตร์ มาตรการต้องมีคำเตือนที่ภาชนะบรรจุและการโฆษณาทางป้ายกลางแจ้ง มาตรการในการกำหนดอายุผู้ซื้อและมาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืนซ้ำซาก

4.2.3.3 กำหนดให้ห้ามเผยแพร่สปอตโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์หรือสปอตโฆษณาของบริษัทผลิต ห้ามการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ รวมทั้งการแสดงเครื่องหมายการค้า ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนการกล่าวถึงผู้สนับสนุนรายการ และห้ามเผยแพร่โฆษณา (ทุกรูปแบบ) ในรายการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาภายในประเทศทางวิทยุและโทรทัศน์ในช่วงเวลา 05.00-22.00 น. และให้โฆษณาได้เฉพาะภาพลักษณ์ของบริษัท หรือกิจการโดยห้ามการโฆษณาในลักษณะเชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์โดยเด็ดขาด ในช่วงเวลา 05.00 - 22.00 น. และกำหนดให้โฆษณาป้ายกลางแจ้งต้องระบุค่าเดือน

4.2.3.4 กำหนดให้สุราเป็นอาหารที่ต้องมีฉลากโดยติดฉลากคำเตือนเป็นภาษาไทยที่มองเห็นได้ง่าย ใช้ตัวอักษรที่ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 2 มิลลิเมตร สีของข้อความต้องตัดกับสีพื้นของฉลาก โดยต้องแสดงข้อความ “คำเตือน : การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับพิษานพาหนะลดลง” บนผลิตภัณฑ์สุรา

4.2.3.5 มาตรการที่เสนอพิจารณาเพิ่มเติม ได้แก่ มาตรการรณรงค์ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์อย่างเข้มข้น เข้าถึง และต่อเนื่อง (โดยเน้นการสร้างค่านิยมใหม่ที่ต้องการเหมาะสม เพื่อป้องกันเด็ก เยาวชน และนักดื่มหน้าใหม่) ส่วนนักดื่มหน้าเก่ามุ่งให้ลด ละ เลิก เป็นสำคัญ มาตรการสร้างและสนับสนุนแนวร่วม (โดยสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม อาทิ ในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร ตลอดจนภาคเอกชน เพื่อเป็นเครือข่ายในการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง)

5. วิจัยแรงงาน

5.1 ความหมายของวัยแรงงาน

แรงงาน (Labor) หมายถึง ปัจจัยการผลิตประเภทหนึ่งอันประกอบด้วย กำลังกายและกำลังสมอง ซึ่งลักษณะในเชิงเศรษฐศาสตร์นั้นแรงงานก็คือ สต็อก (Stock) อย่างอื่นหนึ่งได้แก่จำนวนคนในวัยทำงานทั้งหมดที่เป็นกำลังแรงงาน (Labour force) ในขณะใดขณะหนึ่ง แรงงานเมื่อพิจารณาในลักษณะของ flow นั้นมีความหมายถึงจำนวนชั่วโมง (Man-hour) หรือวัน (Man-day) ที่คนจะทำงานได้ในระยะเวลาหนึ่ง

ในความหมายที่แคบลงมานั้นแรงงาน หมายถึง บุคคลในชนชั้นแรงงาน (Working-class) อันเป็นกลุ่มบุคคลที่เสนอขายแรงงานให้กับคนอื่นหรือองค์การธุรกิจ หรืออาจจะเป็นบุคคลที่ทำงานกับเครื่องมือเครื่องจักร ซึ่งต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้าง

กำลังแรงงาน (Labour force) หมายถึง บุคคลที่สามารถทำงานและพร้อมที่จะทำงานในอัตราค่าจ้างระดับต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน ซึ่งรวมทั้งบุคคลที่มีงานทำและบุคคลที่ว่างงานแต่กำลังหางาน

นิพนธ์ เทพวัลย์ (2519) ได้ให้ความหมายของกำลังแรงงานไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยแรงงานอาจจะมีการทำอยู่หรือกำลังหางานทำก็ได้ กำลังแรงงานประกอบไปด้วยประชากรที่มีส่วนร่วมในแรงงาน เพื่อการผลิตสินค้าเพื่อบริการทางเศรษฐกิจหรือเป็นผู้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ (Economically active population) แนวคิดเรื่องกำลังแรงงานแยกเป็น 2 ทางด้วยกัน คือ

1) Gainful worker concept ถือว่ากำลังแรงงานประกอบด้วยผู้ที่มีการทำงานโดยปกติ และเป็นงานที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทน

2) Labour force concept ถือว่ากำลังแรงงานประกอบด้วยผู้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งหมายรวมถึงผู้ทำงาน โดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทนและผู้ที่ต้องการทำงานและกำลังหางานทำอยู่ระยะเวลานึง ก่อนที่เราจะถามคำถามเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง

5.2 เกณฑ์อายุของวัยทำงาน

สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (2551 อ้างถึงใน สุภาพร สุขเวส, 2552) ได้จัดกลุ่มประชากรตั้งแต่อายุ 1 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุตามพัฒนาการทางชีวภาพและด้านสังคมการศึกษา เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มเด็ก จะมีอายุระหว่าง 1-14 ปี ซึ่งในกลุ่มนี้ยังแยกตามการเจริญเติบโตออกเป็น กลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน (1-5 ปี) และ กลุ่มวัยเรียน (6-14 ปี)

กลุ่มวัยทำงานจะมีช่วงอายุระหว่าง 15 - 59 ปี

กลุ่มวัยผู้สูงอายุมีช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2550) ได้แบ่งประชากรอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มเยาวชนมีช่วงอายุระหว่าง 15-24 ปี

กลุ่มวัยทำงานมีช่วงอายุระหว่าง 25 - 59 ปี

กลุ่มผู้สูงอายุอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การแบ่งกลุ่มอายุตามแบบของสำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (2551) โดยเลือกทำการศึกษาในกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 15- 59 ปี

5.3 วิจัยแรงงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการสำรวจสภาพการทำงานของประชากรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2551 ซึ่งพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 997,792 คน เป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในกำลังแรงงานรวม 574,171 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.5 ของประชากรรวมและเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 189,341 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 19.0 (สำนักงานสถิติแห่งชาติจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2551) ผู้มีงานทำ จำนวน 567,458 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 98.8 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานผู้ว่างงาน ซึ่งหมายถึง ผู้ไม่มีงานทำ และพร้อมที่จะทำงานมีจำนวน 5,650 คน หรือคิดเป็นอัตราว่างงานเท่ากับ 0.1 ผู้ที่รอฤดูกาล ซึ่งหมายถึงผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่พร้อมที่จะทำงาน เนื่องจากจะรอทำงานในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป มีจำนวน 1,064 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.2 ของ ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน

5.4 วิจัยแรงงานอำเภอพนม

สำหรับในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประชากรรวมทั้งหมด 35,394 คนเป็นเพศชาย 18,121 คนและเพศหญิง 17,273 คน และในจำนวนประชากรทั้งหมดนี้ มีประชากรวัยทำงาน นับรวมทั้งว่างงาน เป็นจำนวน 23,518 คน เป็นเพศชาย 12,024 คนและเพศหญิง 11,494 คน (ข้อมูลจากการสำรวจ ณ เดือนมีนาคม 2552) ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ สวนยางพารา สวนผลไม้ และสวนปาล์ม (ข้อมูลจากการสรุปผลการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนม, 2552)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัย องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ดังนี้

กัลยาณี ศรีบุระ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-33 ปี มีการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท สถานภาพสมรสส่วนใหญ่โสด มีพฤติกรรมในการดัด คือ ดัดเป็นบางครั้ง ระยะเวลาในการดัดมากกว่า 2 ปี มักจะหาซื้อดัดจากร้านขายของชำ สถานที่ดัด คือ ผับ โอกาสในการดัดช่วงงานเลี้ยงสังสรรค์ ปริมาณในการดัด 5-6 แก้วต่อครั้ง เครื่องดัดที่นิยมดัด คือ เบียร์ ส่วนใหญ่เพื่อนเป็นผู้ชักชวนดัด ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ คือ ผู้บริโภคที่มีเพศต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลคือ การชักชวนจากผู้รู้จัก ระยะเวลา สถานที่ โอกาส ความถี่ ความสะดวกในการซื้อ ผู้บริโภคที่มีอายุต่างกันมีปัจจัยที่มีผล คือ ระยะเวลา สถานที่ ความสะดวก

ในการซื้อ ปริมาณในการดื่ม ตรายี่ห้อ สื่อโฆษณา และผู้บริโภคที่มีการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม คือ การชักชวนจากผู้รู้จัก ระยะเวลา สถานที่ ความสะดวกในการซื้อ ตรายี่ห้อ ราคา สื่อโฆษณา ผู้บริโภคที่มีสถานภาพต่างกัน มีปัจจัยที่มีผล คือ การชักชวนจากผู้รู้จัก ความถี่ ปริมาณในการดื่ม โอกาส ระยะเวลา สถานที่ ความสะดวกในการซื้อ ตรายี่ห้อ ราคา สื่อโฆษณา

จิรวัดน์ จิตตวัฒนานนท์ (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาเสี้ยว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 116 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.3 มีอายุเฉลี่ย 42.6 ปี สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 90.5 ส่วนมากมีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 67.2 อาชีพส่วนใหญ่เกษตรกร ร้อยละ 62.1 รายได้อยู่ระหว่าง 1,000-15,000 บาท โดยเครื่องดื่มที่นิยมดื่มมากที่สุดคือเบียร์ร้อยละ 50.9 เหตุผลของการดื่มส่วนใหญ่เพื่อเข้าสังคม ร้อยละ 71.8 ความถี่ในการดื่มต่อสัปดาห์ อยู่ระหว่าง 1-2 วัน ร้อยละ 49.4 ระยะเวลาในการดื่มแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะใช้เวลาครึ่งถึงหนึ่งชั่วโมง ร้อยละ 42.4 มีค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้งน้อยกว่า 100 บาท ร้อยละ 87.1 กลุ่มเป้าหมายมีระดับความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ปานกลาง ร้อยละ 54.3 เกือบทั้งหมดมีความรู้ในเรื่องของบทลงโทษมาแล้วซ้ำร้อยละ 98.3 และร้อยละ 98.3 ไม่ทราบบทลงโทษของการจำหน่ายสุราให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี คือ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน สามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในส่วนของความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดื่ม พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) โดยเพศชายมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มมากกว่าเพศหญิง 4.5 เท่า (95% CI = 1.20-1.64)

ชนิดา เลิศพิทักษ์พงศ์ และคณะ (2550) ได้ศึกษาการประเมินผลการบังคับใช้มาตรการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มประชากรไทย อายุระหว่าง 15-60 ปี เป็นผู้ที่ทำงานทำระหว่าง 7 วันก่อนสัมภาษณ์ และเป็นผู้ดื่มแอลกอฮอล์ ใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 2,368 คน พบว่าร้อยละ 71.1 ของกลุ่มตัวอย่างซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านขายของชำ รองลงมาคือ ร้านสะดวกซื้อทั่วไปร้อยละ 8.0 ทั้งนี้พบว่าร้อยละ 0.4 ของกลุ่มตัวอย่างซื้อในร้านค้าในสถานบริการน้ำมันซึ่งเป็นสถานที่ห้ามจำหน่าย เมื่อพิจารณาถึงเวลาที่ซื้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.2 ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเวลา 18.00-18.59 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการซื้อมากที่สุด ทั้งนี้ร้อยละ 10.4 ของกลุ่มตัวอย่างซื้อในเวลาที่ไม่ห้ามจำหน่าย คือระหว่างเวลา 14.01-16.59 น. และเวลา 00.01-10.59 น. ในส่วนของมาตรการจำกัดอายุผู้ซื้อพบว่าร้อยละ 0.9 ของผู้ซื้อที่มีอายุ 15-17 ปี ซึ่งต่ำกว่าที่กฎหมายระบุ คือ 18 ปี จากผลการศึกษาพบว่าการฝ่าฝืนมาตรการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อซึ่งภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวให้เข้มงวดมากขึ้น และควรออกมาตรการเพื่อจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อให้ครอบคลุมถึงสถานที่จำหน่ายและเวลาจำหน่ายที่

มีผู้บริโภคนสูงเพื่อให้สามารถจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชลธิชา โรจนแสง (2550) ได้ศึกษาเยาวชนไทย: กรณีศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 374 คน พบว่า พฤติกรรมในการดื่มสุราครั้งแรก ส่วนใหญ่เริ่มมีประสบการณ์ดื่มในครั้งแรกในช่วงอายุ 18 ปี โดยสาเหตุของการดื่ม เพราะอยากลอง โดยเครื่องดื่มที่ดื่มครั้งแรก คือ ไวน์ หรือ สเปย์ โดยดื่มกับเพื่อนในปริมาณ 1-2 แก้ว ดื่มแล้วรู้สึกว่ามีรสขมแต่รู้สึกเฉยๆ ไม่เมา ในส่วนพฤติกรรมการดื่มในปัจจุบัน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ยังคงดื่มบอกว่าชอบดื่มสุราต่างประเทศเพราะมีรสชาติดี โดยนานๆ ครั้งจะดื่มสักหนหนึ่ง และส่วนใหญ่บอกว่า ดื่มตอนกลางคืน ที่ผับหรือเอนท์ นักศึกษาเกินกว่าครึ่งเคยดื่มในบริเวณมหาวิทยาลัย และสถานที่ใช้ดื่มพบว่ามากที่สุด คือ หอพักสำหรับกระบวนการในการดื่ม พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มสุราในโอกาสที่ไปเที่ยวกับเพื่อนช่วงกลางคืนเพราะเพื่อนชวน โดยซื้อสุราจากร้านสะดวกซื้อซึ่งเปิดขายตลอด 24 ชั่วโมง และกิจกรรมที่ทำไปด้วยระหว่างการดื่ม คือ การฟังเพลง ในการดื่มแต่ละครั้งจะดื่มโดยผสมโซดา โดยปริมาณในการดื่มแต่ละครั้งคือหนึ่งขวด ในขณะที่ดื่มมีเพียงกลุ่มเล็กๆ ที่สูบบุหรี่ร่วมด้วย ค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้งประมาณ 100-200 บาท โดยเงินที่ใช้ในการดื่มมาจากการเก็บสะสม และเวลาในการดื่มแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง หลังการดื่มแล้วส่วนใหญ่จะสนุกรื่นเริง กิจกรรมส่วนใหญ่หลังจากการดื่ม คือ นอน

ปรพพร แซ่หาน (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษา โรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนโนนกอกวิทยา อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 231 คน พบว่า อายุของนักเรียนที่เริ่มดื่มสุราครั้งแรกต่ำสุด คือ 6 ปี โดยสาเหตุที่ดื่มครั้งแรกเกิดจากอยากลอง ร้อยละ 34.4 และสาเหตุที่นักเรียนยังคงดื่มอยู่เพราะเพื่อนชวน ร้อยละ 24.8 สำหรับชนิดและที่มาของสุราที่ดื่ม พบว่า สุราชนิดแรกที่ดื่มคือเบียร์ ร้อยละ 34.4 ในส่วนของโอกาสและสถานที่ในการดื่มพบว่านักเรียนดื่มสุราในงานเทศกาลต่าง ๆ ร้อยละ 51.5 และส่วนใหญ่จะดื่มกับเพื่อนร้อยละ 83.5 โดยใช้บ้านเพื่อนเป็นสถานที่ในการดื่ม ส่วนช่วงเวลาที่ดื่มคือในวันหยุด ร้อยละ 32.9 และพบว่าค่าใช้จ่ายและการได้มาของสุราจากการซื้อเองร้อยละ 51.9 ในส่วนของความถี่และปริมาณในการดื่ม พบว่านักเรียนดื่มบ้างเป็นบางครั้งร้อยละ 81.8 ส่วนปริมาณในการดื่ม นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มในปริมาณหนึ่งถึง ร้อยละ 23.3 และพบว่าพฤติกรรมในการแสดงออกหลังการดื่มจะมีการสูบบุหรี่ร่วมกับการดื่มร้อยละ 28.6

ชลวิทย์ บุญศรี (2549) ได้ศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 422 คน พบว่า นักเรียนร้อยละ 20.1 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเป็นนักเรียนหญิงร้อยละ 50.6 ผู้ที่ดื่มเกือบ

ทั้งหมดร้อยละ 95.2 มีอายุระหว่าง 13-15 ปี นักเรียนที่ดื่มส่วนมาก ร้อยละ 71.8 อาศัยอยู่กับบิดา มารดา นักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 1,000-2,000 บาท มีการดื่มร้อยละ 58.8 และกลุ่มที่มีรายได้เพียงพอมีการดื่มร้อยละ 81.2 นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 14.2$, S.D.=2.3) เจตคติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 53.3$, S.D.=8.5) ประมาณครั้งหนึ่งของนักเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในระดับมากต่อการให้การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสารและทรัพยากร สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) คือ ความเพียงพอของรายได้ (OR=0.37, 95%CI=0.19-0.73) ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR=5.56, 95%CI=2.45-12.66) เจตคติเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR=10.72, 95%CI=4.06-28.20) การรับรู้นโยบายและมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR=3.69, 95%CI=1.44-9.50) และการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (OR=2.33, 95%CI=0.16-2.69)

พนิดา นามจันดี และคณะ (2549) ได้ศึกษาความชุกและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอสีชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จังหวัดขอนแก่น จำนวน 280 คน พบว่า นักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 68.6 โดยนักเรียนที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 39.3 หญิงร้อยละ 29.3 นักเรียนที่ดื่มมีอายุเฉลี่ย 14.8 ปี (SD = 1.4) โดยสาเหตุที่ดื่มอันดับแรก คือ อยากรอง ร้อยละ 84.9 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ร้อยละ 82.8 สาเหตุที่ยังคงดื่มในปัจจุบัน เพื่อคลายเครียด/ลดความวิตกกังวล ร้อยละ 67.7 ความถี่ของการดื่มส่วนใหญ่ดื่มบ้างเป็นบางครั้ง ไม่เกิน 1 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 37.0 โอกาสในการดื่มส่วนใหญ่คืองานเลี้ยงสังสรรค์ระหว่างหมู่เพื่อน ร้อยละ 85.9 และเทศกาลงานต่างๆ ร้อยละ 85.9 นักเรียนใช้สารเสพติดร่วมกับการดื่มร้อยละ 34.9 สารเสพติดส่วนใหญ่ คือ บุหรี่ ร้อยละ 34.4 นักเรียนที่ดื่มมีการทะเลาะวิวาทร้อยละ 29.2 ขับขี่ยานพาหนะแล้วเกิด อุบัติเหตุร้อยละ 22.9 และมีพฤติกรรมทางเพศ (เพศสัมพันธ์) ร้อยละ 22.9

มาลินี ขาหม (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของชายวัยทำงาน ในเขตตำบลบ้านฝาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ด้านการปฏิบัติตัวของชายวัยทำงานในเขตตำบลบ้านฝางในการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์พบว่า บุคคลที่มีบทบาทในการชักชวนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ เพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 82.4) แสดงให้เห็นแนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของชายวัยทำงานเพิ่มขึ้นเนื่องจากการทำงานส่วนใหญ่มีลักษณะทำกันหลายคนและส่วนใหญ่นิยมบริโภคเครื่องดื่มประเภทเบียร์ (ร้อยละ 50.3) ซึ่งราคาสูงกว่าเครื่องดื่มประเภทสุราขาว สวนเท่ากับรายได้ที่ไม่สูงทำให้เกิดปัญหาขาดความ

พอเพียงของรายได้ โดยร้านขายของชำเป็นแหล่งจำหน่ายรายใหญ่ให้กับกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 86.0) ส่วนใหญ่ใช้เงินตัวเองเพื่อการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หลังจากเลิกงานในช่วงเย็น (ร้อยละ 75.0) และนิยมก่อนรับประทานอาหารเพราะเชื่อว่าจะทำให้เจริญอาหาร บำรุงร่างกาย

อัมมันดา ไชยกาญจน์ (2549) ได้ศึกษาปัญหา และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 273 พบว่า นักเรียนร้อยละ 29.7 ดื่มแอลกอฮอล์ โดยนักเรียนที่ดื่มส่วนใหญ่เป็นเพศ ชายร้อยละ 59.2 นักเรียนที่ดื่มมีอายุเฉลี่ย 14.8 (SD=1.79) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนเริ่มดื่มครั้งแรกมากที่สุด คือ เบียร์ ร้อยละ 55.6 รองลงมา คือ ไวน์ ร้อยละ 25.9 สาเหตุที่ดื่มครั้งแรก คือ อายากลอง ร้อยละ 64.2 รองลงมา คือ ดื่มในงานเลี้ยง และเพื่อนชักชวน ร้อยละ 18.5 และ 14.8 ตามลำดับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มในปัจจุบัน คือ เบียร์ ร้อยละ 67.9 รองลงมาคือ ไวน์และสุรา ร้อยละ 21.0 และ 9.9 เหตุผลที่นักเรียนยังดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน คือ เพื่อเข้าสังคม ร้อยละ 37.0 รองลงมา คือ เพื่อนชักชวน และติดใจในรสชาติ ร้อยละ 23.5 และ 18.5 ส่วนใหญ่จะดื่มกับเพื่อนร้อยละ 77.8 และดื่มกับญาติ ร้อยละ 12.3 โอกาสที่ดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ ดื่มในงานเลี้ยงสังสรรค์ระหว่างเพื่อน ร้อยละ 65.4 รองลงมา คือ เทศกาล งานต่างๆ ร้อยละ 21.0 นักเรียน ร้อยละ 20.2 ที่ดื่มมีการใช้สารเสพติดร่วมด้วย โดยสารเสพติดที่ใช้ คือ บุหรี่ ร้อยละ 19.8 มีนักเรียนที่ดื่มมากกว่า 1 ปี ร้อยละ 61.7 รองลงมาคือน้อยกว่า 3 เดือน ร้อยละ 17.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน คือ ทศนคติต่อการดื่ม อิทธิพลของเพื่อน และอิทธิพลจากสื่อโฆษณา แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนเสนอ คือ ต้องรู้จักการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ดื่ม การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ครอบครัวให้ความสำคัญกับการควบคุมพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของบุตร และเป็นแบบอย่างที่ดีของบุตร

จินตนา วงศ์วาน (2548) ได้ศึกษาความชุกและพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 253 คน พบว่า นักเรียนร้อยละ 41.1 ดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน พฤติกรรมการเที่ยวกลางคืน สถานที่เที่ยวกลางคืน คือ ผับ บาร์ คาราโอเกะ และดิสโก้เธค อิทธิพลของเพื่อนความรู้เกี่ยวกับโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทศนคติต่อการดื่มแอลกอฮอล์และการสนับสนุนการควบคุมของบิดามารดาต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน เป็นต้น

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2545) ได้ศึกษาพฤติกรรมการขับรถขณะมีเมเา: แบบแผนการดื่ม ผลการศึกษาพบว่า อัตราผู้ขับรถที่มีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนขับรถร้อยละ

38.5 และมีการขับรณณะมีนเมา ร้อยละ 27.1 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนขับรถมักมีสาเหตุจากการเลี้ยงสังสรรค์มากที่สุด สถานที่ใช้เป็นสถานบันเทิง ร้านขายเหล้า และร้านอาหารมากที่สุด ทักษะการขับรถต่อการขับรถมีนเมาสามารถทำนายพฤติกรรมการขับรถมีนเมา ด้วยค่าการทำนายร้อยละ 32 และพฤติกรรมการขับรถมีนเามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิรนนท์ แก้วกล้า และดวงพร แก้วศิริ (2544) ได้ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการปฏิบัติตัวด้านการบริโภคของคนไทยในจังหวัดที่มีความเสี่ยงด้วยโรคหลอดเลือดหัวใจสูง เป็นการศึกษาแบบตัดขวางที่ใช้การสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างประชากรที่มีการศึกษาแบบหลายขั้นตอน ในขั้นตอนแรกสุ่มจังหวัดทั้งหมดภายในประเทศได้มา 4 จังหวัด คือ อ่างทอง ระยอง เชียงราย ภูเก็ต และรวมถึงกรุงเทพมหานครที่มีอัตราตายด้วยโรคหลอดเลือดหัวใจสูงที่สุด รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 1,898 คน มีอายุระหว่าง 15-59 ปี พบว่า ผู้เข้าร่วมการศึกษา ร้อยละ 42.6 เป็นผู้ชาย และร้อยละ 57.4 เป็นเพศหญิง ผู้ชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าผู้หญิงในทุกกลุ่มอายุ กลุ่มผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำมีการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจที่ไม่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มที่ดื่มเป็นบางครั้งหรือไม่ดื่มเลย และเป็นที่น่าสนใจว่าการปฏิบัติตัวดังกล่าวนี้มีความแตกต่างกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย นอกจากนี้ทั้งเพศหญิงและเพศชายในกลุ่มผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นประจำมีการบริโภคเครื่องดื่มในสัตว์และไข่แดงเป็นประจำมากกว่าอีก 2 กลุ่ม ($p < 0.005$) ผู้ชายที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำบริโภคไขมันอาหารต่ำ ($p < 0.05$) อาหารทอดและอาหารรสเค็มจัด ($p < 0.05$) มากกว่ากลุ่มที่ไม่ดื่มเลย

Leslie B. Snyder และคณะ (2006) ศึกษาเพื่อทดสอบว่าค่าใช้จ่ายในการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และระดับการรับรู้การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อการดื่มของเยาวชนหรือไม่ โดยการสำรวจทางโทรศัพท์ที่บุคคลอายุระหว่าง 15-26 ปี ต่อเนื่อง 4 ครั้งใน 23 เดือน ระหว่างเมษายน 2542 – กุมภาพันธ์ 2544 ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเยาวชนที่พบเห็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า โดยเฉลี่ยจะดื่มมากกว่า โดยที่ทุก 1 โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่พบเห็นเพิ่มขึ้นต่อเดือนจะส่งผลให้เพิ่มปริมาณการดื่มขึ้นร้อยละ 1 และเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าจะดื่มมากกว่า โดยที่ทั้งโฆษณาที่เพิ่มขึ้นทุก 1 ดอลลาร์สหรัฐจะส่งผลให้เพิ่มปริมาณการดื่มร้อยละ 3

Gruenewald and Treno (2000) ได้ศึกษาถึงเหตุผลความจำเป็นและประสิทธิผลของมาตรการจำกัดสถานที่จำหน่ายและการดื่ม พบว่า ตำแหน่งที่ตั้งของร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อยู่ใกล้ถนนหลวงจะมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจราจรที่เกิดจากแอลกอฮอล์มากกว่าร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแบบเดียวกันที่ตั้งอยู่ในเมืองที่มีการอยู่อาศัยที่หนาแน่น และมีหลายงานวิจัยที่

พบว่าปัญหาที่เกี่ยวกับแอลกอฮอล์ เช่น การเกิดอุบัติเหตุจราจร การบาดเจ็บอื่นๆ ของคนเดินเท้า และการทำร้ายร่างกายที่รุนแรง จะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่สามารถดื่มเครื่องดื่มได้เป็นจำนวนมาก

Wagenaar and Toomey (2000) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดอายุขั้นต่ำที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ พบว่า โปรแกรมต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในการมุ่งเป้าลดการดื่มในเยาวชนทั้งในระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย และเยาวชนทั่วไปนั้น การเพิ่มอายุขั้นต่ำในการซื้อและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเป็น 21 ปีนั้น มีประสิทธิผลสูงสุด

ในประเทศเดนมาร์ก มีการศึกษาประเมินผลการออกนโยบายกำหนดอายุขั้นต่ำในการซื้อเครื่องดื่มจากร้านค้าที่อายุ 15 ปี พบว่าการดื่มเครื่องดื่มของเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ลดลงถึงร้อยละ 17 ในเยาวชนอายุมากกว่า 15 ปี ซึ่งเชื่อว่าการเกิดจากการที่พ่อแม่ใส่ใจดูแลลูกมากขึ้นหลังจากที่มีการออกกฎหมายนี้

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการ รวมไปถึงแนวทางการป้องกันและควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ พบว่า การใช้นโยบายทางด้านกฎหมายรวมถึงมาตรการควบคุม มีส่วนสำคัญในการช่วยให้การบริโภคของประชาชนกลุ่มต่างๆ ปรับเปลี่ยนไปในแนวทางที่ดีขึ้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงมาตรการได้รับการยอมรับจากบุคคลหลายๆกลุ่ม ทำให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมและแก้ไขการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวัยแรงงาน และนำไปสร้างกรอบแนวคิด ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยทางด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ การสูบบุหรี่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร มาตรการ ได้แก่ มาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ มาตรการจำกัดการเข้าถึงและการหาซื้อ มาตรการควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย การรับรู้เกี่ยวกับมาตรการการควบคุมเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน สถานที่จำหน่าย ส่วนตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาเบื้องต้นทั้งหมด ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด (Conceptual framework) สำหรับการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

